

ΛΟΓΟΣ

Α. ΚΟΝΤΟΓΟΥΡΗ,

τῆς 3 Ἰβρίου

καὶ

ΨΗΦΙΣΜΑ ΛΛΟΥ

ΓΙΑ ΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Α. 52. 48. 0016

ΕΝ ΠΑΤΡΙΣ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. Σ. ΑΓΑΠΗΤΟΥ.

(Ὁδὸς Ματζωνοῦ).

ΓΙΑ ΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

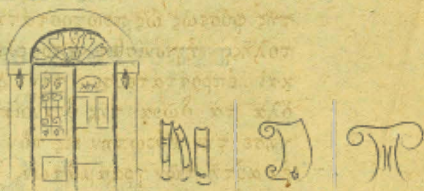
1876.

Συμπολιταί!

Ἐάν ᾦναι ἀληθές ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπε μέγας τῆς ἀρχαϊότητος ῥήτωρ, ὅτι, ὅταν πρόκειται νὰ διασωθῇ ἡ πολιτικὴ ἐλευθερία, ὅταν πρόκειται περὶ ὑπερτάτου καὶ ἱεροῦ καθήκοντος πρὸς τὴν πατρίδα, πᾶς πολίτης ὀφείλει νὰ συντρέξῃ αὐτήν, ἐάν ᾦναι ἐπίσης ἀληθές ὅτι περὶ τοιοῦτου τινος πρόκειται σήμερον, ὅτι παριστάμεθα μάρτυρες καταστάσεως πραγμάτων, ἧτις ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν δύναται ν' ἀλλοιωσῇ τὴν ὄψιν τῆς Εὐρώπης, ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς, ἐπαπειλούμενος πανταχόθεν, καὶ διερχόμενος κρίσιμον ἐποχὴν, τείνει τὰς χεῖρας πρὸς ἡμᾶς, οἵτινες ὀφείλομεν νὰ δράσωμεν εἰς τὴν ἐπιτακτικὴν αὐτοῦ φωνήν, ἐάν ἡ ἔθνικὴ τιμὴ καὶ τὸ κοινὸν συμφέρον ἀπαιτοῦσι νὰ παύσωμεν περὶ ἄλλα ἀσχολούμενοι, νὰ παύσωμεν ἀπρακτοῦντες, καὶ τὰ πάντα ἐκ τῆς γενναιοδωρίας τῶν ἄλλων ἀναμένοντες, ἐάν ὅλα ταῦτα ᾦναι ἀληθῆ, ὀφείλει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ πατριωτικὸν ἔργον, οἷτινες ἀρχὴν ἐποιήσαντο οἱ παρὰ τὴν Πύλκα ἀγορεύσαντες ἐνώπιον τοῦ ἀθηναϊκοῦ λαοῦ.

Πρόκειται νὰ παραστήσωμεν εἰς τὴν Εὐρώπην ὅτι τὸ ἔθνος ζῆ καὶ ὑπάρχει, ὅτι ἔχει συναίσθησιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, καὶ ἐπίσταται τὰ καθήκοντα ἅτινα ἐπιβάλλονται εἰς αὐτὸ ὑπὸ τῶν περιστάσεων, ἔτοιμον ὄν νὰ ὑποστῇ καὶ πάλιν θυσίας καὶ μαρτύρια πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τῶν πατέρων αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον πολὺ πλανῶνται οἱ νομιζόντες, ὅτι ἡ ἐλευθερία Ἑλλάδος ἐγκατέλειψεν ἀνεπιστρέπτει. (ἐπευφημῆσαι) Πρόκειται νὰ παραστήσωμεν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἧτις διαθέτει τὰς τύχας τοῦ κόσμου, στηριζομένη δὴθεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἐθνικοτήτων καὶ τῆς αὐτονομίας τῶν Χριστιανῶν, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἀνεῖ τῆς ιδέας ἐκείνης δὲν ἔχει λόγον ὑπάρξεως, ὅτι ὁ Ἕλληνας μετ' αὐτῆς γεννᾶται, ἀνατρέφεται, καὶ εἰς αὐτήν, ὡς εἰς ἄλλο αὐτοῦ σύμβολον πίστεως, ἀφοσιοῦται, καὶ ταύτην λατρεύει. (ὦ-ηραὶ ἐπιδοχιμασῆσαι).

Ὁ Schiller, ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Γερμανίας, εἶπεν ὅτι τὸ πᾶν δύναται νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς ἐπικρατείας, ἐκτός τῶν ἱερῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐπικρατεία δὲν εἶναι ἡ ἐν μέσσοις πρὸς ἐξασφάλισίν των. Ἡ ἐπικρατεία δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς, ἀλλὰ τὸ μέρος ἐν μέσσοις τοῦ σκοποῦ ἡ ἀνθρωπότης ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολὴν τῆς, ἧτις δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων ὑπὸ τὴν νόμον τῆς προόδου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Τοιαύτη τις και η αποστολή του Έλληνισμού. Έλληνισμός είναι μία ιδέα, ητις συμπεριλαμβάνει πᾶν αἶσθημα φιλανθρωπίας, φιλοπατρίας, περιφρονήσεως ζωῆς και περιουσίας, και ἐνότητος ὑπὸ μίαν και τὴν αὐτὴν ἐστὶν τῆς ἐλευθέρας μικρᾶς γωνίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἀδελφῶν ἡμῶν, μεθ' ὧν συνδεόμεθα διὰ δεσμῶν καταγωγῆς, ἱστορίας, γλώσσης, θρησκείας, και παραδόσεων.

Ἡ ἐξεγερθεῖσα διπλωματία διδάσκει σήμερον τὸν κόσμον τὴν φιλανθρωπίαν. Καὶ τῶντι, κατὰ τὸν Κικέρωνα (περὶ φιλίας § 13) οὐδεμία διαφορὰ ὑπάρχει, ἀφαιρεθείσης τῆς εὐαισθησίας τῆς ψυχῆς, δὲν λέγω μετὰξὺ ἀνθρώπου και κτήνους, ἀλλὰ μετὰξὺ ἀνθρώπου και λίθου ἢ στελέχους, ἢ οἰουδήποτε ἄλλου τοιοῦτου εἶδους.

Ναι, ἀλλὰ τοιαύτην ἰδέαν περὶ φιλανθρωπίας ἔσχον πρῶτοι οἱ Ἕλληνες, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ φιλανθρωπία δὲν ἦτο μόνον τρυφερὸν τῆς ψυχῆς αἶσθημα ἀλλὰ και θεότης.

Ναι, ἀλλ' ἡ φιλανθρωπία διὰ νὰ ᾖ και λέγεται τοιαύτη, ὀφείλει νὰ ἐπεκτείνῃ τὰ εὐαγετήματά της ἐφ' ὅλων τῶν πασχόντων. Ἐμορφώθη ἐν Ἀγγλίᾳ κοινὴ γνώμη τὴν σήμερον, ἥτις τὸ αἶσθημα τῆς φιλανθρωπίας ζητεῖ νὰ ἐφαρμόσῃ ἐπὶ μόνων τῶν Σλαυικῶν φυλῶν, ὡς ἂν νὰ μὴ ἔπαυον, ὡς νὰ μὴ πάσχωσι τ' αὐτὰ και οἱ Ἕλληνες βασιλῆδες. Τοῦτο θὰ εἶπη ὅτι ὑπάρχει ἐκεῖ ροῦς δοξασίας, ἀλλ' ὁ τοιοῦτος ροῦς ἀποπλανᾷ, σχεδὸν πάντοτε. Ὑπάρχει ὅμως λέγει ὁ Σιμων και ὄροϋς τῆς ἀνθρωπότητος ἐπιτοῦ ὁποίου ἐπαγρυπνεῖ ἡ Θεῖα Πρόνοια, και τὸν ὁποῖον εἶναι εὐτύχημα μέγα νὰ ἀκολουθῆ τις, ὁσάκις δὲν ἤξεύρει νὰ διευθύνῃ ἑαυτόν. Ἦναι ὡς μέγας ποταμὸς διηρημένος και τεταραγμένος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του ὑπὸ μικρῶν ρευμάτων, ἅτινα ἀντιβαίνουν πρὸς ἄλληλα. Εἶναι ἀπειράκις προτιμότερον ν' ἀκολουθῶμεν τὸν ροῦν τοῦ ποταμοῦ παρὰ τὰς ἰδιοτρόπους ἐκείνας παλινδρομίας.

Εὐτυχῆς ἐκεῖνος ὅστις δύναται νὰ κρίνῃ μετὰ σταθερότητος και ἀνεξαρτησίας τὰς ἰδέας και τὰ αἰσθήματα τῆς ἐποχῆς του. Χρειαζεται πρὸς τοῦτο πλειότερα εὐθύτης καρδίας ἢ βαθύνου. Ἡ δὲ εὐθεία καρδία εἶναι τὸ πρῶτον ὄργανον τῆς ἀληθείας.

Ἄλλ' ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια, ἀλλ' ὁ ἀληθὴς ροῦς τῆς ἀνθρωπότητος ἀντίκειται εἰς τοιαύτην τινὰ φιλανθρωπίαν μονομερῆ, και ἂν δύναμαι νὰ τὴν ἀποκαλέσω μονόφθαλμον, και μάλιστα ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ὑπῆρξεν ὁ φῶς τῆς ἀνθρωπότητος, και ὁ λυτρωτῆς τῆς Εὐρώπης.

Καὶ τῶντι, ὅταν ἡ ἀρχαιότης κατέρρευεν, ὅταν οἱ βάρβαροι τοῦ Βορῆα κατεπλημμύρισαν τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος, και τὸ σκότος κατεκάλυψε τὴν Εὐρώπην κατὰ τοὺς μακροὺς χρόνους τοῦ μεσαιῶνος, τίς ἀνεξωγόνησε τὴν ἀποναρκωθεῖσαν διάνοιαν; Τίς ἐγειρατέτησε τὸν Χριστιανισμὸν κύπτοντα τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν πνευματικὸν δεσποτισμὸν τῆς ἐκκλησίας; Οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς, οἴτινες, ἐκ τοῦ τάφου ἀνεγερθέντες, ἐνέπνευσαν τὴν ἰσχυρὰν ἐκείνην ᾄθησιν εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν. Τοιοῦτος ἦν ὁ χαρακτῆρ τῶν Ἑλλήνων και κατ' αὐτὴν τὴν ἀρχαιότητα. Ἰσχυροὶ και πεφωτισμένοι ὄντες, δὲν ἐφθόνουν τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ και τὰς γνώσεις αὐτῶν μετέδιδον εἰς τοὺς πάντας, και τοὺς ἀδυνάτους ἐβοήθουν και φιλανθρώπως και θεοφιλῶς πρὸς πάντας ἐφέροντο.

Ὁ Ἀθηναῖος ῥήτωρ Ἴσοκράτης λέγει περὶ αὐτῶν: «οὗτως ἡ πόλις ἡμῶν οὐ μόνον θεοφιλῶς ἀλλὰ και φιλανθρώπως ἔσχεν, ὥστε, κυρία γενομένη τοσοῦτων ἀγαθῶν, οὐκ ἐφθόνησε τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὦν ἔλαβεν ἅπανι μετέδωκε» (Παρηγ. § 29). Ὁ δὲ Ἐσνοφῶν «Πάντας και τοὺς ἀδικουμένους και τοὺς φοβουμένους ἐνθάδε κατατρέφοντας ἐπικουρίας ἤκουον τυγχάνειν» (Ἐσνοφ. ἑλλ. 16).

Καὶ ὅμως ἡ φυλὴ ἐκείνη, ἥτις ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν τῆς διανοίας εἰς τὸν Χριστιανικὸν κόσμον, ἐστέναζεν ὑπὸ τὸν ζυγόν. Αἰῶνης ἀποσεῖε τὰς ἀλύτους, και φωνὴ ἐνθουσιασμοῦ ἐξέρχεται ἐκ τῆς καρδίας τῆς Εὐρώπης: τὰ ὄνηματα τοῦ Λεωνίδα, τοῦ Μιλτιάδου, τοῦ Θεμιστοκλέους, παραφέρουσι τὰ ἔθνη, και συμπαρασύρουσι τὴν ψυχρὰν διπλωματίαν τῶν βασιλέων. Ποῖος λοιπὸν εἶναι ὁ ἐιλεκτὸς αὐτὸς λαὸς, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Γερμανὸς φιλόσοφος εἶπε: «ὅπως οἱ Θεοὶ, κατὰ τὴν δόξαν τῶν ἀρχαίων, ἐκ τῆς πληθύος τῶν ἀνθρώπων μόνον ὀλίγους ἐκλεγουσι, οὓς κρίναισιν ἀξιῶς τῆς εὐνοίας των, και μόνον τὸν βίον ἐκείνων στολιζουσιν, οὓς θέλουσι νὰ κάωσιν εὐτυχεῖς, ὅτω φαίνεται ὅτι και ἐκ τῆς πληθύος τῶν λαῶν, τοὺς Ἕλληνας ἐξέλεξαν, ἵνα τοὺς καταστήσωσι ὑπόδειγμα εἰς τὰς μελλούσας γενεάς». Ποῖα εἶναι ἡ γῆ ἐκείνη τῆς ἐπαγγελίας, ἥτις ἀρῆραπεν ἀπὸ τῶν ποιητῶν τῆς ἀνθρωπότητος τὸν μελαγχολικὸν τοῦτον στίχον: «ci est là c' est là que je voudrais mourir» (εἶναι ἐκεῖ ἡ γῆ ἐκείνη ν' ἀποθάνω; Αἶσθημα τὸ ὁποῖον συνεμετρουμένη και αὐτὰ οἱ φιλόσοφοι, ὡς ὁ Hegel, ὅστις εἶπεν: Ἐάν μαι ἦτον ἐπιτετραμμένον νὰ ἔχω πῶθον τινὰ, οὐκ ἔθελεν εἶσθαι διὰ τοιαύτην τινὰ χώραν. (Vorl über Gesch der Philos. tom. 1 σελ. 168).

ΙΛΚΟΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ἈΠΟΛΥΤΡΙΟΥ

Συγκρίνων τούς διαφόρους λαούς πρὸς ἄλληλους ὁ Ἄρ-
στοτέλης εἶπε: «Τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων γένος, ὡς περ μετεῖε»
κατὰ τοὺς τόπους, οὕτως ἀμφοῖν μετέχει· καὶ γὰρ, ἐν-
θυμον καὶ διανοητικὸν ἐστὶ· διόπερ ἐλευθερόν τε διατελεῖ
καὶ βέλτιστα πολιτεύμενον καὶ δυνάμενον ἀρχεῖν πάντων
μας τυγχάνον πολιτείας.

Καὶ εἰκότως τὸ Ἑλληνικὸν γένος ὡς ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ
λαὸς ἐθεωρήθη. Καὶ διὰ πραγμάτων ἐδικαίωσε τὴν περὶ
αὐτοῦ δόξαν τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν νεωτέρων, παρασ-
χὸν ὑπηρεσίας εἰς τὴν καθόλου ἀνθρωπότητα καὶ εἰς τὴν
Εὐρώπην ἰδίως. Οἱ Μηδικαὶ πόλεμοι ἐν πρώτοις οὐ μόνον
ἐδόξασαν τὴν Ἑλλάδα, ὡς κατανικήσασαν τὰ πολυάριθμα
στίφη τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ καὶ σώταιραν αὐτὴν ἀνεδείξαν τῆς
Εὐρώπης. Ἡ αὐξοῦσα δὴν ἰσχύς τῶν Περσῶν ἠπειλεῖ τὴν Εὐ-
ρώπην. Μία σύγκρουσις μεταξὺ τῶν δύο φυλῶν ἦτον ἀναπό-
φευκτος. Ὁ ἀγὼν ἐμελλε ν' ἀποφασίσῃ εἰς τίνα ἔπρεπε ν'
ἀνήκῃ ἡ αὐτοκρατορία τοῦ κόσμου, εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Ἀνα-
τολῆς ἢ εἰς ἐκεῖνο τῆς Δύσεως. Ὁ μέγας βασιλεὺς ἀπέ-
βλεπεν εἰς τὴν παγκόσμιον μοναρχίαν, ἐσκόπει νὰ ὑποτάξῃ
τοὺς Ἕλληνας, νὰ διατρέξῃ κατόπι τὴν Εὐρώπην καὶ νὰ ἰ-
δρῶσθαι μίαν ἐπικρατείαν ἐφ' ὅλης τῆς γῆς. Τὸ εἶπεν ὁ Ἡ-
ρόδοτος. «Ἡ Περσία δὲν ἔπρεπε νὰ ἔγῃ ἄλλα ὅρα ἢ τὸν Οὐ-
ρανόν, καὶ ὁ Ἥλιος νὰ μὴ φωτίξῃ γῆν, ἥτις νὰ μὴ ᾖ καὶ
Περσική.» Ἀλλ' ἐν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι κατεστρώσαν
τοὺς βαρβάρους οἱ Ἕλληνες, διεσκήρπισαν τὰ ἄγρια αὐτῶν
στίφη, καὶ διέσωσαν τὴν Δύτιν ἀπὸ τὸν δεσποτισμὸν τῆς
Ἀνατολῆς. Ἐπὶ ὑπηρεσία ἱερὰ, τὴν ὁποίαν προσέφερον οἱ
Ἕλληνες, διὰ τοῦ ἡρωϊμοῦ των, τοῦ πατριωτισμοῦ των
καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν των, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ὑπερ-
σίαν τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ κόσμου κατέστησαν ἄξιοι.

Δευτέρᾳ ὑπηρεσία ὑψηλὴ καὶ ἱερὰ, τὴν ὁποίαν προσέφε-
ρον εἰς τὸν κόσμον ἡ Ἑλλάς, ὑπῆρξεν ἡ διάδοσις τοῦ χρι-
στιανισμοῦ. Οἱ Ἕλληνες πρῶτοι ἐδόξασαν τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-
θρώπου, ὡς αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς τὸ εἶπε, κατὰ τὴν ἑρμηνείαν
τοῦ Ἰωάννου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. «Ἦσαν δὲ τινες Ἕλληνες,
λέγει ὁ Ἰωάννης, ἐκ τῶν ἀναβασινοῦντων, ἵνα προσκυνήσωσι·
οὗτοι οὖν προσήλθον Φιλίππῳ καὶ τῶν πρώτων αὐτὸν, λέγοντες,
κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. Ἐρχεται Φίλιππος καὶ
λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ. Καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέ-
γουσι τῷ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων,
«Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.»

Εἰς τίνα δὲ γλώσσαν ἔγραψαν οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ
τὸ εὐαγγέλιον; Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Πόθεν ἤρχισεν ἡ δι-

δασκαλία τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου; Ἐκ τῆς
Ἑλλάδος. Τίνες οἱ πρῶτοι Χριστιανοί; Ἕλληνες, καὶ παρὰ
τούτων ἐφωτίσθη βαθυηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὅλη ἡ σήμε-
ρον Χριστιανισμένη, καὶ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς της εἰς τὸ
φῶς τῆς ἀληθείας ἡ τετυρωμένη ἀνθρωπότης. Δὲν εἶναι
καὶ αὕτη ὑπηρεσία διὰ τὴν ὁποίαν ἡ Δύσις μετ' εὐγνωμο-
σύνης ὀφείλει ν' ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος;

Καὶ τρίτην ὑπηρεσίαν ἐπίσης σοβαρὰν προσέφερον εἰς τὴν
Δύσιν ἡ Ἑλλάς, ἀγωνισαμένη ἐπὶ χίλια ἔτη κατὰ τῶν βαρ-
βάρων ἐθνῶν, ἅτινα προετοιμάζοντο νὰ εἰσβάλῃσιν εἰς τὴν
Εὐρώπην, ἡ Ἑλλάς, λέγω, τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα,
καὶ τοῦ Ἡρακλείου, Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, καὶ Κων-
σταντίνου τοῦ τελευταίου μάρτυρος τῆς ἐκλιπούσης αὐτο-
νομίας, ἡ Ἑλλάς τοσοῦτων ἄλλων περιφανῶν καὶ ἀφανῶν
ἡρώων, ὧν τὴν μνήμην ἡ διέσωσεν ἁγίαν ἡ ἱστορία, ἡ πα-
ρέδωκαν αἱ γενεαὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα εἰς τοὺς ἐπιγε-
νομένους.

Κατὰ δὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀμάθειαν καὶ τὸ παχὺ σκό-
τος τοῦ μεσαιῶνος ἢ ἐν Ἰταλίᾳ διασωθεῖσα Ἑλληνικὴ φιλο-
σοφία καὶ φιλολογία ἤλθον εἰς φῶς, καὶ ἐφώτισαν τὴν Εὐ-
ρώπην, ἥτις τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς παραλαβούσα, ἐκ-
τυπώσασα, καὶ μεταφράσασα, κατέστησεν αὐτοὺς τὸ μόνον
ἀνάγνωσμα τῆς ἐποχῆς, καὶ ἐν αὐτοῖς ἠρύσθη τὰς ὑψηλὰς
καὶ θεοπνεύστους ἰδέας περὶ ἠθικῆς, περὶ παιδείας, περὶ αἰ-
σθημάτων καὶ διανοίας, ἐν αὐτοῖς ἐδιδάχθη τί ἐστὶ καθῆκον
καθ' ὅλου, τί καθῆκον πρὸς τὴν πολιτείαν, τὴν οἰκογένειαν,
πρὸς τὸν Θεόν, ἐν λόγῳ ἐν αὐτοῖς ἠντλήτε τὰς πρώτας καὶ
σωτηριώδεις βάσεις τοῦ πολιτισμοῦ, δι' ὧν σήμερον ἐναθρύνεται.

Εἶναι καὶ αὕτη μικρὰ ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν
Εὐρώπην;

Μέχρι λοιπὸν τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως
κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα, καὶ τῆς καταδυναστεύσεως τῆς
Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν τούρκων, ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει ὅτι τὸ
Ἑλληνικὸν γένος ἐξεπλήρωσε τὴν ἀποστολὴν του· τεθὲν ὑπὸ
τῆς φύσεως ὡς πρωτοστάτης τῆς Δύσεως ἀπέναντι τῆς Ἀνα-
τολῆς, ἠγωνίσθη ἀποτελεσματικῶς κατὰ τῶν βαρβάρων
καὶ ἐπρωστάτευσεν τὴν Δύσιν, προκισθὲν δ' ἐπίσης με-
τὰ τὴν πτώσιν τῆς διανοίας καὶ τοῦ αἰσθήματος, ἐχειραγώ-
θη ἡ Δύσις ἐκ τῆς ἐκπολιτισμοῦ, διὰ τῆς διαδόσεως
ἐκ τῶν Ἑλλήνων γραμμάτων, τῶν τεχνῶν, καὶ ἐπιστημῶν τέ-
λος δὲ ὑπὸ τῆς θείας προνοίας ἀνεκνήρυχθη ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ
θεοῦ λόγος λαὸς, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ἡ ἀφετηρία τῆς διαδό-
σεως τοῦ Χριστιανισμοῦ.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΤΕΡΤΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΡΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΩΝ

Μετὰ τοῦτο, ἐπὶ 4 ἑλοὺς αἰῶνας διετέλεσεν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ κατακτητοῦ, ὑπέκυψεν, ἀλλὰ δὲν κατεβλήθη τὸ αἰσθημα τῆς ἐλευθερίας, ὁ ἔρωσ πρὸς τὴν Ἑρσκειάν καὶ ὁ πατριωτισμὸς ἐθερμάνον τὰ γενναία αὐτοῦ στήθη. Καὶ ἰδοὺ, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, ἰδοὺ αὐτὸ, προσκυνητῆς τῆς πατρίδος καὶ ἐλευθερίας, ἐπεχείρησε νὰ ζωογονήσῃ σῶμα, ἕπερ οἱ πάντες ἐθεώρουν νεκρὸν καὶ νὰ συνδέσῃ τὸν ἀρχαῖον μὲ τὸν νέον κόσμον, νὰ πλάσῃ νέαν ἱστορίαν. Ὅποια μεγίστη καὶ ὑψηλὴ ἰδέα, ἀξία τοῦ πνεύματος τοῦ Σατωβριάν, καὶ τοῦ Βύρωνος, τοῦ Ρήγα, καὶ τῶν μεγάλων ἡρώων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Δὲν ἐλησμόνησεν ὅτι, ὅστις πωλεῖ τὴν ἐλευθερίαν του, διὰ νὰ χορτάζῃται, πωλεῖ τὴν Ἑρσκειάν του, πωλεῖ αὐτὸν τὸν ἐξαγοράσαντα ἡμᾶς Χριστὸν ὡς ἄλλος Ἰουδας. (Τιμῆς ἡγοράσθητε— μὴ γίνεσθε δούλοι ἀνθρώπων). (Πρὸς Κορινθ. Α'. ζ. 23).

Καὶ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Ρήγα—

Ὁ παιδιὰ μου, ὄρφανὰ μου,
σκορπισμένα ἴδω κ' ἐκεῖ,
ἕβρισμένα, διωγμένα ἀπ' τὰ ἔθνη πανοικει,
Καλλιτέρα μιᾶς ἄρας ἐλεύθερη ζωὴ,
παρὰ σαράντα χρόνων σκλαβιὰ καὶ φυλακὴ,

διὰ μυρίων θυσιῶν καὶ αἱμάτων, κατώρθωσε νὰ δώσῃ ἡμῖν γῆν ἐλευθέραν.

Ἄλλ' ἡ διπλωματία δὲν ἐπέτρεψε τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου, καὶ μόνον τὴν ἀνδρῶν τῶν μικροσκοπικοῦ τούτου βασιλείου ἀνεγνώρισε.

Τὰ δύο τρίτα τῶν Ἑλληνικῶν Ἐπαρχιῶν, τὰ δύο τρίτα τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, εἴτινες μετ' ἡμῶν συνήγωνίσθησαν, καὶ τὰ κἀνδεῖνα ὑπέστησαν, διατελοῦσιν ἐτι ὑπὸ τὸν βραχὶν τοῦ κατακτητοῦ ζυγόν. Ἀρκεσθῆτε, εἶπεν ἡ συγχρά διπλωματία, εἰς ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἡ διαγωγὴ σας θέλει φωτίσει ἡμᾶς περὶ τοῦ μέλλοντος. Πολλὰκις ἐπὶ ἐκινήθημεν, ἡ Ἑπείρος, ἡ Θεσσαλία, ἡ Κρήτη ἐπανειλημμένως ἐπανεστήσαν, καὶ νέας θυσίας ὑπέστησαν, καὶ μαρτύρια ἀπειράριθμα προσεφέρθησαν εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ πάντοτε ἡ διπλωματία μᾶς ἐπέβαλε τὴν θέλησίν της. Καὶ πῶς σήμερον δύναται νὰ ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ φαινομενικὴ γαλήνη ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκεῖναίς εἶναι ἀποδείξεις εὐδαίμονος βίου καὶ καλῆς οὐκισσεως; Διότι δὲν ἐκινήθησαν; Ἀλλὰ καὶ ἐσάκις ἐκινήθησαν, πάντοτε ἡ Ἑρσκειά ἐσπευσμένως καὶ βικίως κατέπνιξε πᾶν κίνημά των.

Καὶ δύναται ν' ἀρνηθῇ ἡ Ἑρσκειά ὅτι ἐντὸς τῶν 50 ἐτῶν ἡ Ἑλλάς δὲν ἀνεπτύχθη ἀνολόγως πλείτερον παντός ἄλλου ἔθνους; Καὶ δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι κατὰ τὴν Ἀνατολὴν εἶναι τὸ μόνον ἔθνος, τὸ ὁποῖον βαδίζει συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἰδέας τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, παρέχον τὸ φαινόμενον κράτους μικροῦ μὲν, ἀλλ' ἐργῶντος εἰς τὴν πρόοδον;

Καὶ τί ἐπραξεν ἡ Τουρκία κατὰ τὰ 50 ταῦτα ἔτη; Ἀκούσατε τὴν εἰκόνα τῆς σκιαγραφουμένην ὑπὸ τοῦ ἐξόχου οἰκονομολόγου Ἀγγλοῦ Lowe πρὸν ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Ἀγγλίας.

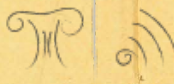
« Καθ' ὅσον τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἡ διαγωγὴ τοῦ Τούρκου ὑπῆρξεν ὁμοίμορφος. Ἐξ ἀρχῆς ἐβίωσεν ἐν πληρεστάτῃ ἀρχίαι, καὶ ἐν μέσῳ γυδαίων ὑλικῶν ἀπολαύσεων, οὐδὲν μαθόν, οὐδὲν διδάξας ἄλλους, οὐδὲν βελτιοθεῖς. Ὁ Βύρων πρὸ 70 ἐτῶν παρεμοίωζε τοὺς Τούρκους πρὸς δαίμονας τῆς κολάσεως. Κατὰ τί ἔκτοτε ὁ Τούρκος κατέστη ἀνάξιος τοιοῦτων παραδόσεων;

Ἄλλ' ἰδοὺ, νῦν ἡ Τουρκία, ἀπὸ ἐδανείσθη παρ' ἡμῶν 200 ἑκατομ. λιρῶν, ἅτινα κυρίως εἶπεν ἐράψαμεν εἰς τὴν θάλασσαν, παλαίει κατ' ἀγυμνάστου ἔθνοφρονῆς. Ἐθυσιάσαμεν σπουδαία χρηματικὰ ποσὰ καὶ πολυτήμους ὑπάρξεις ὅπως καταργήσωμεν τὴν σωματεμπορίαν ἐν Ἀφρικῇ. Καὶ οὕτως διὰ τῆς ἐπιβροῆς μας ὑποστηρίζομεν ἐν μέσῳ Ἑρσκειᾷ κράτος, ἕπερ διεξάγει τὴν σωματεμπορίαν ὑπὸ τὴν εἰδεχθεστάτην αὐτῆς μορφήν. Τὸ ἀνθηρότατον ἐν Τουρκίαι ἐμπόριον εἶναι τὸ τῶν δούλων! Καθ' ἐκάστην πωλῶνται γυναῖκες, παιδιά, γινώσκετε ἐπὶ τίνι σκοπῷ. Ἐνθ' δὲν ἀνεγόμεθα νὰ ἀποθιβάσθῃ ἐν φρεσίν δούλων ἐν Βρασιλῆ, πρᾶττομεν ὅτι δυνάμεθα ὅπως δικαιωνίσωμεν τὴν σωματεμπορίαν ἐν τῇ ἐρσκειᾷ τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ. Δὲν δύναμαι νὰ ἐκφράσω ὑμῖν πόσον βαθέως αἰσθάνομαι τὸ ὄνειδος τῆς μετὰ τὸν Τούρκου σωματεμπορίας. Εἶναι κράτος ἕπερ φαίνεται ὑπάρχον μόνον ὅπως κατατρίχυνῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν».

Τί δ' ἐπραξεν ἡ Ἑλλάς;

ΙΛΚΩΒΑΤΕΡΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚὴ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ἸΛΙΟΥΣΣΙΩΝ

Ἰστορικὸν ὅτι καὶ διανοητικῶς καὶ ὑλικῶς ἡ Ἑλλάς ἐκινήθη ὅταν ἡλπίσει ν' ἐπειτα ἀπὸ δουλείαν 400 ἐτῶν ἐξέλθῃ κατὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν της. Ἐν τοῦ μηδεὶός, ὡς φαίνεται, μετεμορφώθη ἐν βραχείᾳ διαστήματι εἰ κράτος εὐνομούμενον. Καὶ πόλεις ἀνήγειρε, καὶ σχολαῖα καὶ Πανεπιστήμια

στήμιον ἴδρυνε, καὶ ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς ὠκοδόμησε, καὶ γαίαις ἀπεράντους ἐφυτούργησε καὶ τὸ ἐμπόριον ἐνεψύχωσε, καὶ μετὰ τῆς Εὐρώπης ἐμπορικὰς σχέσεις καὶ συναλλαγὰς συνῆψε, καὶ τὴν βιομαχίαν καὶ τὴν γεωργίαν ἀνέπτυξε, καὶ πλοῦτον ἰδιωτικὸν ἀπέκτησε, καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, διασκηροπισμένα καθ' ὅλας τὰς μεγαλοπόλεις τοῦ κόσμου, διὰ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν τὸ ἕλλ. ὄνομα ἐδόξασαν.

Τὰ τέκνα τῆς δούλης Ἑλλάδος ποῦ ἐκπαιδεύονται; Οἱ ὑπὲρ τὸν ζυγὸν ἀδελφοὶ ἡμῶν καταδιωκόμενοι καὶ φυγαδευόμενοι ποῦ εὐρίσκουσι προστασίαν καὶ ἀσυλον; Ποῦ ἐκπαιδεύονται οἱ διδασκαλοὶ, καὶ διδασκάλισσαι, οἱ ἱατροὶ καὶ λοιποὶ ἐπιστήμονες, στίνας ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἐπαρχίαις καθ' ὅλην τὴν Ἡπειρον, Θεσσαλ. Μακεδον, Θράκην, Κωνσταντινουπόλιν, Νήτους, καὶ Μικρὰν Ἀσίαν συντηροῦσιν ἀκαμίον τὸ αἶσθημα τοῦ Ἑλληνισμοῦ; Ποῦ ἄλλοῦ τῆς ἀνατολῆς ὑπάρχει σύστημα ἐκπαιδευτικῆς, διοικητικῆς, στρατιωτικῆς μαρμάσεως, ἀπονομῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐν Ἑλλάδι; Ποῦ τῆς ἀνατολῆς ὑπάρχει πολιτεύμα γενναῖον καὶ φιλελευθερον προασπίζον ἐξίσου ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, κατὰ τὰς ἀξιώσεις τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ;

Ἐγένοντο καὶ παρεκτροπαί, βεβαίως, οὐδὲ δυνάμεθα ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν βασιλεῖον διοικεῖται ὅλα καλῶς. Ἀλλὰ, τίς ἔπταισεν, ἵνα μεταγενεστέρως καὶ ἡμεῖς τὴν ἀξιωματικὴν αὐτῆν φράσιν ματία, ἥτις πολλάκις ἐν Ἑλλάδι ἐπειράθη ἴδια συμφέροντα, καὶ ὁ πατριασμὸς Ἑλλάδος. Καὶ τὰ δύο ὅμως ὅλα τὸ ἔθνος ἀπέδειξε πάντοτε ὅτι εἶναι νὰ πολιτευεῖται σωφρονιστικῶς τὴν συμπάθειαν τῆς Εὐρώπης ἀδελφῶν του.

Καὶ περὶ μὲν τῶν ξένων δύναται τις νὰ εἰπῇ ὅ Ἰσοκράτης διὰ τοὺς Δωριεῖς. « Βλέπουσι γὰρ εἰς οὐδὲν ἄλλο πλὴν ὅπως πλεῖστα τῶν ἀλλοτρίων κατασχίσουσι. (Παν. § 188). Περὶ δὲ τῶν πολιτικῶν δύναται τις νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν μῦθον ἐπὶ ἱξίῳ τοῦ Πλουτάρχου. Καθ' ὃν δηλαδὴ τρόπον ὁ ἱξίῳ οὐχὶ τῆ Ἡστιάδος, ἀλλὰ τῆ νεφέλης ἦτοι τῆ τῆς Θεαίνης εἰδώλω συγγενόμενος ἐγέννησε τοὺς τερατώδεις Κενταύρους, οὕτως οἱ φιλοδόξουσι πολιτικοὶ, οὐχὶ τῆ ἀρετῆ ἀλλὰ τῆ δόξης, ὡσπερ εἰδώλω τινὶ τῆς ἀρετῆς συνόντες, οὐδὲν εὐκρινὲς γεννώσιν, ἀλλὰ νόθα καὶ μικτὰ πράττουσι, ζήλοισι καὶ πλάσει φερόμενοι, ὡσπερ οἱ τοῦ Σοφοκλέους βοτῆρες ἐπὶ τῶν ποικίλων λέγρουσι.

Τούτοις γὰρ ὄντες δεσπότηται δουλεύομεν καὶ τῶν δ' ἀνάγκη καὶ σιωπῶντων κλύειν.

Δὲν ἐσκέφθησαν καὶ οὗτοι ὅπως ὁ μέγας δημοκράτης τῆς ἐποχῆς μας Κατταλάρ, ὅστις εἶπεν: ὅτι αἱ μελινωμένοι νικῶντες εἶναι ὑπὲρ τῶν συμπεριόντων, ἀλλ' αἱ καθολικαὶ ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν. Ὅτι πολλάκις οὐδεὶς τις νὰ θυσιάζῃ τὰ συμφέροντά του, τὰς πεποιθήσεις του, καὶ τὸ κόμμα του, χάριν ἀνωτέρου συμφέροντος τῆς πατρίδος. (Ἐπιδοκιμασίαι).

Ἴνα ὅμως ὦμεν δίκαιοι, δὲν δυνάμεθα ν' ἀνηθῶμεν αὐτοῖς οὔτε φῶτα, οὔτε πατριωτισμὸν, οὔτε δυνάμειθι νὰ τοὺς κάμωμεν ἀνωτέρους τοῦ Γλάστωνος, δι' ὃν ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας εἶπε πρότινων ἡμερῶν τὰ ἐξῆς τὰ ὑπερκαυκασίαν: «Κίνδυνος ὅμως τανῦν ὑπάρχει ὅτι τὸν γενναῖότατον ἐθνικιστικὸν ἐκμεταλλεύονται πολιτικοὶ τινες: χάριν ὑπερφυλάκτων καὶ φαυλοτάτων ἰδίων σκοπῶν. Οὐδεμίαν γλῶσσαν ἔχει καταλλήλους ὄρους, δι' ὃν νὰ χαρακτηρίσῃ τοιαύτην διαγωγὴν. Ὁ τοιοῦτον αἰσθημα ἐπωφελοῦμενος: χάριν προσωπικῶν σκοπῶν, τρεπόμενος ὁδὸν ἣν σύνοιδεν αὐτὸς ἐπιβλαβῆ εἰς τῆς πατρίδος τὰ συμφέροντα καὶ οὐχὶ πρόσφορον εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀθετεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς φιλοπατρίας, ἥτις εἶναι ἡ ψυχὴ τῶν ἐλευθέρων κοινοτήτων, βλάπτει δὲ καὶ τὴν κοινὴν τῆς ἀνθρωπότητος εὐημερίαν...» Καὶ παρακατιόν. «Περὶ δὲ τῶν ὑπουργῶν οὐς θέλει νὰ διώξῃ, ἀμφιβάλλω ἀν' ἦναι Τούρκαι». — Ὑπάρχει ὅμως καὶ τρίτη τις αἰτία τῆς προσκώψεως τῶν Ἑλλ. πραγμάτων, τὸ στενὸν τῶν ὀρίων, καὶ τὸ ἀνώμαλον τῶν συνόρων. — Τὸ τοιοῦτον εἰς πολλὰς περιστάσεις, ὡς ἡ πείρα ἀπέδειξε, καὶ μεγάλα προσκόμματα ἐγέννησεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, καὶ τὸν τόπον διακρατεῖ εἰς ἀέναον ὀργανισμὸν, διότι εἶναι ὅπως φυσικὸν νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ ἡσυχάσωμεν ἐφόσον γνωρίζομεν τοὺς πλησίον ἡμῶν ἀδελφοὺς πάσχοντας καὶ βασανιζόμενους.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, προκειμένου σήμερον, διὰ τὸν λόγον τῆς φιλάνθρωπιᾶς καὶ τῆς καθόλου ἀνθρωπότητος, νὰ τύχωσιν ἐλευθεριῶν καὶ πλεονεκτημάτων αἱ σλαβικαὶ φυλαί, αἵτινες δικαιοῦνται, τὸ ὁμολογοῦμεν, νὰ τύχωσιν αὐτῶν, ἀφοῦ κοινὸς μεθ' ἡμῶν καὶ αὐτῶν ὁ ἀγὼν σήμερον, ἦτοι ἀγὼν τοῦ σταυροῦ κατὰ τῆς ἡμισελήνου, καὶ καθόσον δὲν εἶναι πλέον δυνατόν ἵνα καὶ ὡς χριστιανικὸς συμβιώσῃ μετὰ τῶν μουσουλμάνων, φρονοῦμεν ὅτι εἶναι παραγνώσεις παντός θείου ἡμετέρου καὶ ἐθνικοῦ δικαίου, προσβολὴ κατὰ τῆς λογικῆς τῶν πραγμάτων καὶ τῆς δημοσίας ἠθικῆς, καὶ ἀθέτησις τῶν κανόνων τῆς παγκοσμίου ἱστορίας, νὰ θέλῃ ἡ Εὐρώπη, ἀφοῦ τὰ αὐτὰ ὅλα πάσχουσι δεῖν, ν' ἀποκαταστήτῃ αὐτονομίους

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΚΑΙΟΥ, προσβολὴ κατὰ τῆς λογικῆς τῶν πραγμάτων καὶ τῆς δημοσίας ἠθικῆς, καὶ ἀθέτησις τῶν κανόνων τῆς παγκοσμίου ἱστορίας, νὰ θέλῃ ἡ Εὐρώπη, ἀφοῦ τὰ αὐτὰ ὅλα πάσχουσι δεῖν, ν' ἀποκαταστήτῃ αὐτονομίους

πινάς μόνον ἐπαρχίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς ἑλληνικὰς, αἵτινες, ἐπαναλαμβάνομεν, ἔκρεπε, διὰ πολλοὺς ἄλλους λόγους, πρὸ πολλοῦ νὰ ᾖσιν ἀπληθερωμένοι, ἐάν ἡ κατατρεμμένη ἰσορροπία τῆς Εὐρώπης, ἢ μᾶλλον τὸ κατακτητικὸν αὐτῆς πνεῦμα δὲν ἀντίστατο ὅλαις δυνάμεσι.

Διστάζομεν σήμερον νὰ τὸ πιστεύσωμεν, καὶ τοι φαίνεται ὅτι τὸ ἔργον συντελεῖται.

Ἀλλὰ ταῦτα ἡ Εὐρώπη πράττουσα, καὶ μονομερῶς δίδουσα λύσιν εἰς τὸ ζήτημα, δὲν ἐσκέφθη ὀρίμως. Παρεστύθη, φαίνεται, ὑπὸ τοῦ ρεύματος τῆς γενικῆς κατακραυγῆς, ὡς ἐκ τῶν προσφάτων θυμάτων τῆς Βουλγαρίας. Καὶ τί γίνονται, λοιπὸν τὰ χθὲς θύματα τῆς πολυπαθοῦς Κρήτης; Τίς φιλόκωπος ψυχὴ θέλει ζητήσει καὶ δι' αὐτὰ ἐκδικησιν; Τίς ἡ εὐγενὴς ἐκείνη φωνή, ἥτις, ἐν τῷ μέσῳ τῆς νεκρικῆς σιγῆς, θέλει ἀκουσθῆ ὑπὲρ αὐτῶν, τὸ ἀγνωστῶν.

Ἀλλὰ τοῦτο μόνον γνωρίζομεν, καὶ δυνάμεθα νὰ διαβεβαιώσωμεν περὶ τούτου τὴν Εὐρώπην, ὅτι, ἐάν δὲν ληφῶσιν ὑπ' ὄψιν παρ' αὐτῆς τὰ δίκαια παράπονα τῶν Ἑλλήνων, θέλει πραγματοποιηθῆ, πρὸς βλάβην ἴσως αὐτῆς, ἡ προφητεία τῆς ἡμιπεπιστήμου ἐφημερίδος τῆς Ἰταλίας, ἥτις φέρει τὰς ἐπομένας ὀρθὰς παρατηρήσεις. «Ἡ Ἀγγλία προτείνει νὰ ἐγκατασταθῶσιν αὐτόνομοι διοικήσεις ἐν Βοσνίᾳ, Ἡζερβοβίᾳ καὶ Βουλγαρίᾳ. Ἀλλ' ἡ αὐτονομία τῶν Σλαβικῶν τούτων ἐπαρχιῶν εἶναι πρόσκαιρον μέτρον, δι' οὗ ἀποσοθεῖται μὲν ὁ γενικὸς πόλεμος, ἱκανοποιῶνται δὲ τὰ παράπονα τὰ προκαλέσαντα τὸ Σλαβικὸν κίνημα. Ἀλλὰ δέον νὰ λάβωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι ἐπαρχίαι, αἵτινες ἐάν ἔμειναν μέχρι τοῦδε ἥσυχαι, ἀποτελοῦσιν οὐδὲν ἧττον οὐχὶ ἀξυγκαταφρόνητον κίνδυνον ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ Κρήτι ἐτάραξε συχνὰ τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην τῆς Τουρκίας, ἥτις καὶ νῦν φέρεται μετ' ἀπειλῶν, καὶ ἐάν μὴ ληφθῆ ἐγκαίρως πρόνοια, ἐνδέχεται νὰ ἐπαναληφθῶσιν αἱ σκηναὶ τοῦ 1866. Αἱ δυνάμεις πρέπει ὅπωςδήποτε ν' ἀναλογισθῶσιν, ὅτι, ἐάν οἱ Σλάβοι ἐνασχολῶσι τὴν Τουρκίαν πρὸς βορρᾶν, οἱ Ἕλληνες εἶναι ἱκανοὶ νὰ κλονίσωσιν αὐτὴν πρὸς νότον. Ἡ ἐπανάστασις τῆς Κρήτης θὰ ἐγίνετο παραίτησις ἐπανάστασεως τῆς Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας, τότε ὀπίσθη καὶ ἡ Ἑλλάς θὰ περᾶστατο εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἐν ᾗ διακείμετη νῦν ἡ Σερβία. Ἡ Ἑλλάς δὲ τοσοῦτον εὐχερῆστερον καὶ ἰσχυρότερον θὰ παρεστῆτο εἰς τὸν ἀγῶνα, ὥσθ' ἡ Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας ἀνὰ βορρᾶν Ἑλληνικώτερον ἢ ὅσον Σλάβοι εἶναι οἱ Βούλγαροι. Μὴντα δὲ καὶ αἱ ἄλλαι κίνδυνοι».

Οἱ θέλοντες νὰ διενεργήσωσιν εἰρήνην ὅπως οὖν μόνιμον ἀεφροντίσωσι νὰ ἄρῶσιν ἐκ τοῦ μέσου τὸν κίνδυνον νέας ἐπαναστάσεως. Ἡ Ἡζερβοβίνα ὑπῆρξεν ἡ ἐστία πολέμου πρὸς βορρᾶν. Ἡ Κρήτι ἐνδέχεται νὰ γίνῃ ἐστία νέας ἐπαναστάσεως πρὸς νότον, ἐάν ἐν ταῖς διαπραγματεύσεσι μὴ ληφθῆ καὶ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἡ δέουσα πρόνοια.»

Ἐπειτα λοιπὸν ἀρ' ὅλα ταῦτα, θὰ ἐπιμένῃ ἡ Εὐρώπη, ἡ ὁποία εὐεργέτησε ἄλλοτε τὴν Ἑλλάδα, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν εὐεργεσίαν αἰσθάνεται πάντοτε ζωηρὸν τὸ αἰσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης, θὰ ἐπιμένῃ, λέγομεν, σήμερον ἀνομιμῆ ἡμῖν δικαιοσύνην; Καὶ δὲν θὰ ἴδῃ, ὅτι τοιαύτην τινα γενναίαν ἀπόφασιν λαμβάνουσα, οὐχὶ μόνον ἐξυπηρετεῖ τὴν ἰδέαν τῆς καθόλου φιλανθρωπίας καὶ δικαιοσύνης, ἀλλὰ καὶ τὰ συμφέροντα αὐτῆς ἐξασφαλίζει, ἐπισχύουσα τὸν Ἑλληνοισμὸν; Καὶ δὲν εἶναι ἐλπὶς ὅτι οἱ μεγάλοι τῆς Εὐρώπης ἄνδρες θέλουσι παραδεχθῆ τὴν συμβουλὴν τοῦ διδασκάλου τοῦ γένους Κοραΐ; Ὁ γνήσιος τῆς ἐλευθερίας ἐραστής, εἶπε, δὲν πρέπει νὰ ζητῇ τὴν ἐλευθερίαν μόνον διὰ τὴν πατρίδα του, οὐδὲ νὰ τὴν περιορίξῃ εἰς τὰ τεῖχη μόνον αὐτῆς, ἀν ἀληθῶς ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του, ἀλλὰ νὰ τὴν εὐχηται εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὡς φίλος ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἀληθὴς κοσμοπολίτης, καθὼς ἔλεγεν ὁ φίλος τῆς ἐλευθερίας αἰδιμὸς αυτοκράτωρ «πόλις καὶ πατρίς, ὡς μὲν Ἀντωνίωφ μοι ἡ Ῥώμη, ὡς δὲ ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος».

Αἱ περιστάσεις ἡμῶς δὲν ἐπιτρέπουσι πλέον νὰ ζῶμεν με ὑποθέσεις, καὶ νὰ τρεφώμεθα με ἐλπίδας. Ὁρεῖλοιμεν νὰ ὑψώσωμεν τὴν φωνὴν μας ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης, καὶ νὰ τῇ υποβάλωμεν, μετ' εὐλαθείας μὲν, ὡς ἀρμόζει εἰς μικροῦς πρὸς μεγάλους, ἀλλὰ καὶ μετὰ σταθερότητος καὶ ὑπερηφανείας ὅτι ἡ ἐθνικὴ τιμὴ εἶναι τι ἀνώτερον παντὸς αἰσθηματος, εἶναι ἡραιοτέιον, ὅπερ ἐκρήγνυται, ὅταν νομισθῇ ἑαυτὴν προσβαλλομένη, καὶ ὅτι ὁ Ἕλληνας ὑπὸ ταύτης ἐμπνεόμενος δύναται νὰ ὑποστῇ πᾶσαν θυσίαν, δύναται νὰ περιφρονήσῃ, καὶ ζῶην, καὶ περιουσίαν, καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ, χάριν τοῦ υπερτάτου Ἐθνικοῦ συμφέροντος. Καὶ δὲν εἶναι μικρὸς ὁ ἔρος τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας. Ἀκούσατε τί περὶ αὐτῶν εἶπεν ὁ φιλόσοφος Σενέκας. Ἀπόκοφτον οὖν τὸν βραχίονα, ἀπόκοφόν μοι τὸν πόδα, κολῶ ὅσον τὸ με ὄλαν, ἀπόσπασόν μοι καὶ τοὺς ὀδόντας, ἀρκεῖ νὰ μὴ ᾖ ἡ ἐπιπορευθῆναι ἡ ζῆσις, *vita dum superest, bene est*, καὶ εἶναι εὐχαριστημένος. (Μηκένος εἰς Σενέκαν, ἐπιστ. 401). Περὶ δε τῆς περιουσίας «διὰ τὸν χρυσὸν γίνονται ὅλαι αὐταὶ αἰ κραυγαί, διὰ τὸν χρυσὸν ἐρίζουσιν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

ἐν τῇ ἀγορᾷ ὁ χρυσὸς σπείρει τὴν διχόνοιαν μεταξύ πατρὸς καὶ υἱοῦ· ὁ χρυσὸς κερᾶ τὸ δηλητήριον, καὶ ὀπλίζει λεγεῶνας δολοφόνων· ὁ χρυσὸς εἶναι λοιπὸν κατακεκαλυμμένος μὲ ἀίμα ἀνθρώπινον· χάριν αὐτοῦ οἱ σύζυγοι φιλονεικοῦσι τὴν νύκτα, τὰ πλήθη συνωθοῦνται εἰς τὸ πραιτώριον, οἱ βασιλεῖς λεηλατοῦσι καὶ σφάζουσι, καὶ εἰς μίαν ἡμέραν καταδαρίζουσι προαιωνίους πόλεις, ζητοῦντες εἰς τὴν κόνιν των χρυσόν (Sen. περὶ ὀργῆς βιβ. Γ').

Ναί, ἔχομεν καὶ περιουσίας ἀποκτηθείσας δι' ἰδρώτων, ἔχομεν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα καλὰ λαοῦ εὐνομούμενου, ζῶμεν ἀνέτως, καὶ βαινομεν προοδεύοντες, καὶ ὅμως ἡ ἐθνικὴ τιμὴ ἐπιβάλλει σιγὴν εἰς ὅλα τὰ αἰσθήματά μας, τὰ καταπνίγει, καὶ ἐκ τοῦ στήθους μας, καὶ ἀπὸ τὰ ἑλληνικά ταῦτα στήθη τοῦ Ἑλλ. λαοῦ ἐξέρχεται λαμπρὰ καὶ ὑπερήφανος ἡ φιλοπατρία, ἥτις θέλει μᾶς ὠθήσει εἰς ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα, καὶ ταῦτα εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθῃ ἡ Εὐρώπη. (ἐπιδοκίμασιαι).

Ἡμεῖς οἱ ταῦτα λέγοντες, ἄς τὸ ἀκούσῃ ἡ Εὐρώπη, δὲν εἴμεθα ῥακενδύται. Εἴμεθα οἰκογενειάρχαι, ἔχομεν περιουσίας, ἔχομεν οἰκογενείας, καὶ βεβαίως οὐδέποτε παρελείψαμεν οὔτε τὰ πρὸς τὴν οἰκογενειάν μας καθήκοντα, οὔτε περιφρονοῦμεν τὰς περιουσίας μας, πλὴν ἀλλ' ὅμως, ὅπως καὶ ἄλλοτε οἱ πατέρες μας ἔκαυσαν ἄλλην μίαν φορὰν τὰς οἰκίας των, καὶ διεσκόρπισαν τὰ πλούτη των, ὀρκιζόμεθα, μὰ τὴν ἀγίαν ἐλευθερίαν, ὅτι καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ θυσιάσωμεν τὰ πάντα εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος. (ζωηραὶ ἐπιδοκίμασιαι)

Καὶ τότε θέλουσιν ἴδει τί δύναται νὰ κατορθώσῃ ὁ πατριωτισμὸς, μὲ ὅλην τὴν φαινομένην ἐλεεινότητα τῆς Πατρίδος, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ἐθνικοῦ ἐξοπλισμοῦ.

Ταῦτα ὀφείλουσι σπουδαίως νὰ λάβωσιν ὑπόψιν των οἱ διέποντες τὰς τύχας τοῦ κόσμου. Ὁ Ἕλλην εἶναι παράφορος.

Ὁ Ἕλλην εἶναι αἰσθηματίας Ὁ Ἕλλην οὐδέποτε ὑπῆρξε χλιαρὸς, διότι ἀνέγνωσε τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου εἰπόντος, «Οἶδα σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. Ὅφελον ψυχρὸς εἶης ἢ ζεστός· οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ψυχρὸς, οὔτε ζεστός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου, » καὶ ἐγνώρισεν ὅτι τὸ χλιαρὸν ἀνῆκει εἰς ψυχὰς θηλυπραπεῖς, ἀδυνάτους, ἀδρανεῖς καὶ μωροῦς.

Ἡ Εὐρώπη λοιπὸν, ἀφοῦ ταῦτα μάθῃ καὶ ἀκούσῃ, καὶ εἶναι κατεπείγουσα ἀνάγκη νὰ κάμωμεν νὰ τὰ μάθῃ διὰ τῆς κυβερνήσεως ἡμῶν, ἥτις μᾶς ἀντιπροσωπεύει ἀπέναντι τῶν ξένων, καὶ τὰ ἔμαθεν ἕως ἡνῶν, θέλει σκεφθῆ ἐπιλο-

μεν θετικότερον καὶ δικαιότερον, πρὸς δόξαν αὐτῆς, καὶ χάριν τῆς κοινῆς εἰρήνης. Δὲν ἀπειλοῦμεν, οὐδ' ἐσμὲν εἰς θέσιν νὰ ἀπειλήσωμεν. Ἀναγγέλλομεν μόνον ὅτι πᾶσα μονομερὴς αὐτῆς ἀπόφασις δύναται νὰ συμπαράσῃ ἡμᾶς εἰς ἀπελπιν ἀγῶνα ὅστις ἀφεύκτως θέλει γεννήσει περιπλοκάς.

Τὸ ἔθνος ἐξηγέρθη, πανταχοῦ ὁ λαὸς συνέρχεται εἰς ἐκκλησίας, καὶ ψηφίσματα πρὸς τὴν κυβέρνησιν ψηφίζει.

Τί σημαίνουσι λοιπὸν ὅλα ταῦτα ;
 "Ἄς ἀπαντήσῃ ἀντ' ἐμοῦ ὁ διαπρεπὴς ἱστορικός τῆς Γαλλίας Louis — Blanc, ὅστις εἶπεν εἰς τὴν Γαλλικὴν ἐθνοσυνέλευσιν τὰ ἐξῆς, « Le silence n'est-plus de ce monde. On peut bien supprimer le coq, qui reveille le coq matiu, on ne retardera pas d' une seconde le lever du jour » ἤτοι, ἡ σιωπὴ δὲν ἀρμύζει πλέον. Δύνασθε νὰ ἐξαφανίσθη τὸν ἀλέκτορα ὅστις μᾶς ἐξυπνᾷ λίαν πρῶτ, ἀλλὰ δὲν θὰ δυνηθῆτε καὶ νὰ βραδύνητε τὴν ἀνατολὴν τῆς ἡμέρας οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν Εὐρώπην.
 Νῦν δὲν στρέψωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν πρὸς τὰς Ἀθήνας, τὸ κέντρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Τὰ πάθη καιρὸς νὰ σιγήσωσιν, ἡ δὲ ὁμόνοια καὶ ἀδελφικὴ ἀγάπη νὰ κατισχύσωσι. Δὲν εἶναι καιρὸς ἤδη νὰ αἰτιώμεθα οἱ μὲν τοὺς δέ. Τοῦτο δὲν εἶναι πατριωτικόν. Τὰ παθήματα ἄς γίνωσι μαθήματα καὶ ἄς ἀρκεσθῶμεν ἵνα τώρα τοῦλάχιστον οἱ πολιτικοὶ ἡμῶν, ἐμονοῦντες ἀπέναντι τῆς κοινῆς συμφορᾶς, φανῶσιν ἀνώτεροι ἑαυτῶν, καὶ ἄξιοι τῶν προσδοκιῶν μας.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπενθυμίσωμεν αὐτοῖς τὸν Θεμιστοκλέα, τὸν Ἀριστείδην, τὸν Εὐρυβιάδην; Δὲν ἐνθυμοῦνται πῶς ἐδοξάζασθῃ ἡ Ἑλλὰς ἐν Σαλαμῖνι ;

Καὶ εἶναι δυνατόν νὰ κατορθώσωμεν τι γενναῖον ἐφόσον ἡ αὐταπάρησις δὲν γίνῃ πρᾶγμα; Μὴ χανώμεθα μὲ λόγους κενούς. Εἶναι ἀδύνατον νὰ διασωθῇ ὁ Ἕλληνισμὸς, ἀνευ τῆς ἐνώσεως ὅλων ἡμῶν. Ἐνωθῆτε, ὦ πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡ Ἑλλὰς, ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ, εἶναι ὀπισθεν ὑμῶν. Θέλετε θυσίας; Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ὡς πάντοτε, εἶναι πρόθυμον καὶ τὴν τελευταίαν ρανίδα τοῦ αἵματός του νὰ χύσῃ, ἀρκεῖ νὰ σᾶς ἴδῃ ἠνωμένους καὶ ἀδελφο-

ΙΑΚΩΒΑΤΙΔΗΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚὴ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΗΕΥΡΩΠΗΣ
 Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη κατεπείγουσα νὰ ὑπεβάλωμεν ὑπὸ τοιοῦτον πνεῦμα ψήφισμα πρὸς τὴν Βουλὴν, καὶ ν' ἀπαιτήσωμεν τὴν πραγματοποίησιν τῆς γενικῆς ταύτης εὐχῆς.
 Εἶσθε σύμφωνοι γενικαὶ ἐπιδοκίμασιαι.

Ἰδοὺ καὶ τὸ ψήφισμα. (Διανέμεται τὸ ψήφισμα τυπωμένης, ὃ δὲ λαλῶν ἀναγινώσκει αὐτὸ).

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἡ συνέλευσις τῶν πολιτῶν Πατρῶν ψηφίζει.

Ὅτι αἱ ἑκτακτοὶ τῆς πατρίδος περιστάσεις ἐπιβάλλουσιν εἰς τὴν βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων τὸ χρέος νὰ προνοήσῃ περὶ τῶν Ἐθνικῶν συμφερόντων μετ' ὁμοφροσύνης καὶ αὐτῆς ἀπαρνήσεως, παρέχουσα Κυβέρνησιν εἰς τὴν Πατρίδα Ἐθνικὴν, συνισταμένην ἐκ τῶν ἀρχηγῶν πατρῶν τῶν πολιτικῶν ἀποχρώσεων, καὶ περιέχουσα αὐτὴν δι' ὅλης τῆς ἐθνικῆς ἐξουσίας καὶ συνδρομῆς, ὅπως διοργανώσῃ τὰς ἐθνικὰς δυνάμεις καὶ ἐπαρκέσῃ εἰς πρόσφορον ἀμυναν τῶν συμφερόντων τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους.

Τὸ παραδέχεσθε; (Μάλιστα, μάλιστα, πανταχόθεν.)

Νὰ σταλῇ τηλεγραφικῶς πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Βουλῆς; (Μάλιστα μάλιστα γενικὰ χειροκροτήματα).

Ἦδη δ' ἐργαζόμενοι, καὶ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν ἀποθέτες εἰς χεῖρας τῶν ἀρχόντων ἡμῶν, ἃς ὤμεν ἔτοιμοι εἰς τὴν σωτῆρα τῆς πατρίδος, καὶ εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ἐπιταγὴν ἃς δρασάμεθα εἰς βοήθειαν αὐτῆς, ἥτις πέποιθεν ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι δὲν θέλομεν ματαιώσῃ τὰς ἐλπίδας τῆς.

ὦ παῖδες Ἑλλήνων, ἴτε,

Ἐλευθεροῦτε πατρίδ' ἐλευθεροῦτε δὲ

Παῖδας, γυναῖκας, Θεῶν τε πατρῶων ἔδη

Θήκας τε προγόνων. νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών.

Ζήτω ἡ ἑνωσις.

Ζήτω τὸ Ἑλλ. ἔθνος.

(Παρατεταμέναι ἐπεξηγήματα)

ΠΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ